

Skrivelse om uppföljning av omhändertagna och placerade barns betyg

Skrivelse av Jan Jönsson (L), Christofer Fjellner m.fl. (M) och Karin Ernlund (C)

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Skrivelsen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

I en skrivelse till kommunstyrelsen framför Jan Jönsson (L), Christofer Fjellner m.fl. (M) och Karin Ernlund (C) att samhället måste bevaka placerade barns rätt till utbildning, hälsa och trygghet. I skrivelsen ställs frågor om hur skolresultaten för placerade barn kommer att följas upp, hur staden ska tillse att placerade barn klarar skolan, vad staden ska göra för att barn på skyddade boenden får en fungerande skolgång samt hur placerade barns rätt till läkar- och tandstatusundersökning ska tillgodoses och följas upp. Det framförs också att placerade barns skolresultat bör följas upp närmare och att målet måste vara att barnen når upp till kunskapsmåeln, når gymnasiebehörighet och går ut gymnasiet med fullständiga betyg.

Skrivelsen har även undertecknats av ersättaren Nike Örbrink (KD).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret vill understryka vikten av att samhället tar ett stort ansvar för placerade barn i föräldrarnas ställe, bland annat när det gäller skolgång och hälsa. Stadsledningskontoret vill särskilt lyfta fram betydelsen av att klara skolan för barn som har omhändertagits i samhällets vård.

Socialnämnden delar skrivelsens uppfattning av att placerade barn och unga i samhällets vård är några av våra mest utsatta medborgare varför det är viktigt att

sträva efter att dessa barn och unga ska få de verktyg som behövs för att lyckas i livet. Nämnden besvarar remissen genom att redogöra för svar på de frågor som ryms inom nämndens ansvarsområde.

Utbildningsnämnden delar uppfattningen att denna grupp av elever behöver få bästa möjliga stöd av samhället. Inom nämndens verksamheter finns ett antal olika uppdrag för att stötta elevgruppen; SAMS, projekt skolsamordnare för placerade barn och unga, skolslussen, studieslussen och övergångsteamet. För barn som vistas i skyddade boenden finns ett lärteam med specialutbildade lärare som undervisar dessa elever. Nämnden vill dock betona att elevens ordinarie skola har kvar det yttersta ansvaret för undervisningen.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd instämmer i att alla barn har rätt till god utbildning och att skolgången är en viktig skyddsfaktor för omhändertagna barn.

Skärholmens stadsdelsnämnd arbetar med att alla placerade barn och unga ska nå kunskapsmålen i kärnämnen oavsett kön och utifrån individens behov. Förvaltningen följer upp placerade barn och ungas skolgång vid uppföljning av vård samt skolresultat vid terminsavslut. Förvaltningen har under föregående år reviderat rutiner för uppföljning av skolresultat i syfte att stärka det arbetet.

Östermalms stadsdelsnämnd lyfter att det för ungdomar med stora vårdbehov kan det vara en utmaning att under behandlingstiden också upprätthålla en fungerande skolgång. Det är därför av största vikt att det boende, där den unge är placerad, har tillräckliga resurser för att stärka den unges förutsättningar att delta i undervisningen.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag anser att det är av yttersta vikt att både vår stad och samhället som helhet tar ett stort ansvar för barn som har placerats utanför sina vårdnadshavares vård. Det är ett ansvar som bland annat inkluderar såväl skolgång som hälsa. Skolan är ett viktigt skyddsnet och för barn som har omhändertagits i samhällets vård är det särskilt viktigt att de får stöd att klara av skolan.

I Stockholms stad samarbetar socialnämnden och utbildningsnämnden nära för att stödja stadsdelsnämnderna i deras arbete med att säkerställa att placerade barn får en kontinuerlig skolgång. Ett exempel på detta samarbete är stödmodellen SAMS (samverkan socialtjänst och skola) som ger vägledning och som alla stadsdelsnämnder följer för att säkerställa en obruten skolgång för placerade barn. Fler viktiga exempel på insatser är SkolFam där vi nu arbetar på att korta ner den kö som nuvarande styre ärvt från föregående majoritet och det pågående projektet Skolsamordnare för placerade barn och unga. Jag vill också lyfta Lärteamet för barn och unga på skyddade boenden.

Staden samarbetar också med regionen genom BUS-överenskommelsen. Den tydliggör ansvarsfördelningen och beskriver gemensamma mål och strukturer för samarbete, för att erbjuda barn i behov av särskilt stöd de insatser de behöver och har rätt till. Vi har under året tagit viktiga steg för att förbättra BUS-samarbetet både

internt inom staden och genom att öka representationen från BUMM i de lokala BUS-grupperna. Jag anser att det här är en viktig första åtgärd för att bättre uppmärksamma placerade barns hälsa.

Slutligen vill jag också uppmärksamma att Socialstyrelsen nu arbetar med att ta fram en stödmodell, HälsoSAMS, för att underlätta samverkan och klargöra ansvarsområden mellan socialtjänsten och hälso- sjuk- och tandvården när det gäller placerade barns och ungas hälsa.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Stockholm den 16 augusti 2023

Alexander Ojanne

Bilaga

Skrivelse om uppföljning av omhändertagna och placerade barns betyg, dnr KS 2023/100-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Dennis Wedin och Andréa Hedin (båda M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Att avslå föredragande borgarrådets förslag till beslut
2. Att SLK ges i uppdrag att ta fram system för att följa elevernas skolresultat i alla ämnen på aggregerad nivå
3. Att staden följer upp att läkar- och tandläkarundersökningar genomförs i samband med samtliga nyplaceringar av barn och unga
4. Att Socialnämnden ges i uppdrag att särskilt följa upp omhändertagna och placerade barns och ungas skolgång och hälsa i samtliga stadsdelsnämnder
5. Att barn på skyddade boenden får tillgång till full utbildning, genom kompensatorisk undervisning och digitala lösningar
6. Att därutöver anföra följande

Placerade och omhändertagna barn och unga i samhällets vård tillhör våra mest utsatta invånare och är utifrån stadens lagstadgade ansvar särskilt skyddsvärda. När samhället tar över ansvaret för barn och unga måste det alltid sträva efter att vara den bästa föräldern och ge dem de verktyg som behövs för att lyckas i livet. Kommunstyrelsen, socialnämnden och stadsdelsnämnderna har ett särskilt ansvar att

säkerställa att dessa barns rättigheter värnas. Stadens ansvar som ställföreträdande förälder genom sina socialnämnder måste omfatta samtliga placerade barn, oavsett placeringsform och skolålder. Att bevaka barns rätt till utbildning, hälsa och trygghet ser vi som en självklarhet för varje förälder. Så måste även gälla när samhället kliver in som ställföreträdande förälder och vårdnadshavare.

Enligt artikel 28 i barnkonventionen ska barn ha rätt till utbildning. Det här gäller alla barn och placerade barn har samma rätt till full utbildning och skolgång som alla andra. Rätten till utbildning omfattar dessutom mer än att enbart rent praktiskt erbjuda ett visst antal undervisningstimmar. Målet måste vara att barnen faktiskt når upp till kunskapsmålen, når gymnasiebehörighet och även går ut gymnasiet med fullständiga betyg. För barn och unga som samhället omhändertagit är skolgången den viktigaste skyddsfaktorn för framtiden.

Riksdagen konstaterade när behörighetskraven skärptes att basala kunskaper i svenska, engelska och matematik inte var tillräckligt för att kunna klara gymnasiestudier och ta sig ut på arbetsmarknaden. Staden kan därför inte ha lägre ambitioner för de barn som vi beslutat att placera, där vi så att säga tagit över föräldraskapet. De bör snarare följas upp mer än andra barn, eftersom staden har övertagit ansvaret för deras omsorg och välgång. Framför allt bör uppföljningen syfta till att säkerställa barnens möjligheter att klara grundskolan och gymnasiet. För placerade barn som har kapaciteten att klara högre studier bör ambitionerna från stadens sida inte läggas lägre än för barn som bor med sina egna föräldrar. Det ovan anförda resonemanget behöver förtydligas till berörda nämnder. Att ansvarig socialsekreterare på egen hand manuellt samla in placerade barns omdömen och betyg för tre ämnen en gång per halvår är inte likalydande med att följa upp skolresultat och säkerställa att placerade barn klarar kunskapsmålen i samtliga ämnen och blir behöriga för vidare studier. Vad vi efterfrågar är därför systematisk och anonymiserad sammanställning av skolresultat på aggregerad nivå, precis som redan görs för exempelvis nyanlända elever. Kommunstyrelsen behöver uppdra till Stadsledningskontoret (SLK) att ta fram ett sådant uppföljningssystem.

SLK skriver att uppföljningen inom ramen för indikatorn gällande placerade barns skolresultat inte omfattar fler ämnen än svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska då detta gör resultaten mer jämförbara över tid. Vidare framför SLK att om den befintliga indikatorn ersätts med ett flertal nya skulle denna åtgärd gå i motsatt riktning mot kommunfullmäktiges ambition att begränsa antalet indikatorer för att göra styrning och uppföljning överskådlig och välfungerande. Att använda sig av samma indikatorer som vid uppföljning av skolresultat i övrigt skulle dessutom innebära att de placerade barnens skolresultat bara skulle följas upp i vissa årskurser.

Vår uppfattning är att detta handlar om en viktig indikator, och att de omhändertagna och placerade barnens skolresultat skall följas upp mycket noga, då det är staden som i dessa fall har klivit in som vårdnadshavare. Då är det rimligt att staden följer upp dessa barns skolresultat i alla årskurser. Om resultaten med endast svenska eller

svenska som andraspråk, matematik eller engelska är lättare att följa upp över tid kan en sådan insamling göras parallellt med en mer fullständig uppföljning på nämndnivå. Är det så att fullmäktige behöver fredas från fler indikatorer behöver Kommunfullmäktige uppdra åt Socialnämnden att vara den instans som administrerar uppföljningen. Socialnämnden bör i detta hänseende ges en roll överställd stadsdelsnämnderna.

SLK nämner lärteamens funktion, men inte hur lite undervisningstid det i det här sammanhanget i praktiken handlar om. Den undervisning som ges idag till barn på skyddade boenden omfattas av ett fåtal timmar per vecka eller i värsta fall inga timmar alls, vilket inte alls är tillfredsställande. I praktiken drabbas dessa barn dubbelt, både då de av skyddskäl inte kan bo kvar hemma och genom att de riskerar att hamna efter i skolarbetet och inte klara kunskapsmålen. Här borde man kunna hitta fler digitala och andra kreativa lösningar för att barnen ska kunna följa skolgången, kanske till och med i sin egen klass, fast på distans. Kommunstyrelsen behöver uppdra till ansvariga förvaltningar att finna lösningar så att barn på skyddade boende får fullgod undervisning. Kommunstyrelsen bör också redan nu förbereda för hur projektet med skolsamordnare kan bli ordinarie arbetssätt i hela socialtjänsten.

När det gäller svaret om barns rätt till läkar- och tandstatusundersökning behandlar detta frågan huvudsakligen ur ett organisatoriskt perspektiv, med hänvisning till BUS-samverkan. Enskilda barns ärenden tas dock inte upp i BUS. Kommunstyrelsen behöver förtydliga hur staden uppfyller kraven enligt lagstiftningen och tillser att placerade barn får den vård de har rätt till, en vård som de idag i stor utsträckning missar. Ett exempel på praktiskt genomförande skulle kunna vara att socialtjänsten rutinmässig vid nytt placeringsbeslut remitterar till skolläkaren på den skola barnet kommer att gå under placeringstiden att snarast träffa barnet. Detta för att säkerställa komplett vaccinationsskydd, kunna initiera eventuella neuropsykiatriska utredningar eller andra utredningar som kan behövas, samt vid behov remittera vidare till specialistsjukvård.

Frågan om barn på skyddade boende har Socialnämnden valt att inte besvara då man menar att detta inte faller inom Socialnämndens ansvarsområde. Dessa barn omfattas visserligen inte formellt av ett eget placeringsbeslut, men socialtjänsten har likväl ett särskilt ansvar för att säkra att barnen får fullgod undervisning och inte hamnar efter.

Av Socialnämndens svar kan man få intrycket av att stadsdelsnämndernas uppföljning av placerade barns skolframgång och hälsa redan fungerar väl i stor utsträckning. Det stämmer inte med den samlade bilden som ges vid besök runt om i stadsdelsnämnderna och inte heller med de iakttagelser som stadens socialtjänstinspektörer gjort. Ja, det finns ett pågående utvecklingsarbete med fokus på skolframgång i de flesta stadsdelsnämnder, men nej, väldigt många av stadens placerade barn får inte sin skolgång och hälsa säkerställd.

Kommunstyrelsen behöver klargöra att alla placerade barn, utan undantag, har rätt att klara skolan och rätt till fullgod hälsa, oavsett placeringsform och skolålder. Det måste bli tydligt att det är socialtjänsten som ansvarar för detta eftersom det inte finns

någon annan myndighet som kan ta det ansvaret. Familjehem. HVB-hem och institutioner ansvarar för det praktiska genomförandet av stödåtgärder och liknande, men socialtjänsten kan aldrig avsäga sitt ansvar för att säkerställa de enskilda barnens rättigheter. In loco parentis innebär att när samhället genom socialtjänsten tar ansvaret för ett barns dagliga vård och uppväxt, måste samhället agera som den bästa föräldern. Kommunstyrelsen bör slå fast att detta ska vara den vägledande principen för stadens arbete med placerade och omhändertagna barn och unga.

Kommunstyrelsen

Reservation av Christofer Fjellner, Kristina Lutz och Jonas Nilsson (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

En skrivelse har inkommit till kommunstyrelsen från Jan Jönsson (L), Christofer Fjellner m.fl. (M) och Karin Ernlund (C) om att samhället måste bevaka placerade barns rätt till utbildning, hälsa och trygghet. I skrivelsen framförs att samhället måste bevaka placerade barns rätt till utbildning, hälsa och trygghet. I skrivelsen ställs frågor om hur skolresultaten för placerade barn kommer att följas upp, hur staden ska tillse att placerade barn klarar skolan, vad staden ska göra för att barn på skyddade boenden får en fungerande skolgång samt hur placerade barns rätt till läkar- och tandstatusundersökning ska tillgodoses och följas upp. Det framförs också att placerade barns skolresultat bör följas upp närmare och att målet måste vara att barnen når upp till kunskapsmålen, når gymnasiebehörighet och går ut gymnasiet med fullständiga betyg.

Skrivelsen har även undertecknats av ersättaren Nike Örbrink (KD).

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, utbildningsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 juni 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret vill understryka vikten av att samhället tar ett stort ansvar för placerade barn i föräldrarnas ställe, bland annat när det gäller skolgång och hälsa. Stadsledningskontoret vill särskilt lyfta fram betydelsen av att klara skolan för barn som har omhändertagits i samhällets vård. Skolan och socialtjänsten har ett gemensamt ansvar att arbeta för detta. Enligt kommunfullmäktiges budget ska socialnämnden tillsammans med utbildningsnämnden säkerställa att placerade barn och barn i skyddat boende har en väl fungerande och obruten skolgång.

Den indikator som kommunfullmäktige har beslutat om innebär att placerade barns skolresultat i svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska följs upp genom manuell kartläggning av barnets socialsekreterare. Indikatorn omfattar placerade barn i grundskolan, dvs. förskoleklass till årskurs 9. I placeringar innefattas familjehem, stödboende och hem för vård och boende (HVB) inklusive placeringar på Statens institutionsstyrelse (SiS). Jourhem inkluderas inte eftersom det är tänkt att vara mer tillfälliga placeringar. Detta framgår av instruktionerna för indikatorn i ILS.

Till grund ska elevens betyg eller omdöme i den individuella utvecklingsplanen ligga. Om nytt betyg eller omdöme inte satts sedan senaste uppföljningen används samma underlag som vid föregående uppföljning. Bedömningen inhämtas lämpligen från skolan i samband med övervägande och omprövning av vården minst var sjätte

månad. Uppgifterna rapporteras i samband med tertialrapportering och verksamhetsberättelse.

Indikatorn ska endast ses som ett verktyg för att följa placerade barns skolresultat. I skolans och socialtjänstens uppföljning av ett barns skolresultat behöver naturligtvis perspektivet vara bredare så att behövliga åtgärder vidtas för att placerade barn minst ska bli behöriga till gymnasiet.

Ett skäl till att uppföljningen inom ramen för indikatorn inte omfattar fler ämnen än svenska eller svenska som andraspråk, matematik och engelska är att detta gör resultaten mer jämförbara över tid. Huvudskälet är dock att det är svårt att i en indikator konstruera ett heltäckande mått som fångar skolresultaten för barn i förskoleklass till och med årskurs nio. I utbildningsnämndens uppföljning av skolresultat används en rad olika indikatorer för att fånga elevernas skolresultat. Indikatorerna är utformade på olika sätt för olika årskurser beroende på typer av resultat som finns tillgängliga, exempelvis betyg eller resultat på nationella prov. Att ersätta den befintliga indikatorn med ett flertal nya skulle gå i motsatt riktning mot kommunfullmäktiges ambition att begränsa antalet indikatorer för att göra styrning och uppföljning överskådlig och välfungerande. Att använda sig av samma indikatorer som vid uppföljning av skolresultat i övrigt skulle dessutom innebära att de placerade barnens skolresultat bara skulle följas upp i vissa årskurser. Indikatorn i sin nuvarande utformning syftar utöver att följa resultaten på kommunnivå också till att understödja samarbete mellan skola och socialtjänst som behöver ske oavsett barnets ålder.

Socialtjänsten ska verka för att placerade barn och unga får den utbildning de har rätt till enligt skollagen. Det betyder att nämnden ska vara aktiv i att få till stånd de insatser som barnet kan vara i behov av. Socialnämnden och utbildningsnämnden har ett nära och omfattande samarbete för att stötta stadsdelsnämnderna i deras arbete med placerade barns och ungas skolgång. Detta sker bland annat inom ramen för stödmodellen SAMS (samverkan socialtjänst och skola) som alla stadsdelsnämnder arbetar efter och som syftar till att säkra att placerade barn får en obruten skolgång. Socialnämnden följer månatligen antalet dagar från placering till skolstart för alla barn som placeras. Inom familjehemsvården används också samverkansmodellen Skolfam, som omfattar alla familjehemsplacerade barn i samtliga stadsdelsnämnder. Vidare leder socialnämnden det sociala investeringsprojektet Skolsamordnare för placerade barn och unga. Projektet omfattar sex av stadens stadsdelsnämnder och målgruppen är barn placerade på HVB, särskilda ungdomshem, skyddade boenden eller behandlingsfamilj. Genom en särskild skolsamordnare finns större möjlighet att fokusera på skolfrågan och planera, stödja och följa upp placerade barns skolgång och skolresultat.

Barn som behöver bo på skyddade boenden ska i första hand gå kvar i sin egen skola, om skyddsbehovet medger det. Om det inte är möjligt får barnet en skolplacering nära det skyddade boendet. I de fall inget av dessa alternativ är möjliga utifrån ett säkerhetsperspektiv ska barnet få undervisning på plats i det skyddade boendet. Det

görs av stadens lärteam, med specialutbildade lärare som har gedigen erfarenhet av att möta traumatiserade barn och som arbetar pedagogiskt för att möjliggöra undervisning på barnets egna villkor. Det är fortfarande ordinarie skola som har det yttersta ansvaret för undervisningen och lärteamet är endast ställföreträdande under en begränsad tid. Initialt tar lärteamet kontakt med elevens ordinarie skola för att kunna ta vid där eleven befinner sig kunskapsmässigt. Undervisningen sker i huvudsak i ämnena svenska, matematik och engelska men även andra ämnen som till exempel bild, musik, samhällsorienterande ämnen, naturorienterande ämnen samt aktuella teman.

För att tillgodose omhändertagna barns rätt till läkar- och tandstatusundersökning finns sedan april 2023 en överenskommelse mellan Stockholms läns kommuner och Region Stockholm avseende hälso- och sjukvård samt tandvård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Hälsa, såväl den fysiska som den psykiska, ingår också i den BBIC-struktur som socialsekreterarna följer. Det finns dock utmaningar i att tillgodose dessa barns behov av psykiatrisk vård eftersom köerna är långa.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 april 2023 följande.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remiss av Skrivelse om uppföljning av omhändertagna och placerade barns betyg.

Reservation av Jan Jönsson (L), Annika Elmlund m.fl. (M), Henrik Falk (C) och Gabriel Kroon (SD), se Reservationer m.m.

Ersätтарыttrande av Michaela Hollis (KD), se Reservationer m.m.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 25 april 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Begreppet placerade barn omfattar alla barn och unga som är placerade av socialtjänsten utan vårdnadshavare eller annan ställföreträdande vuxen, antingen frivilligt enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL eller med tvång enligt lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Även barn som är omhändertagna enligt LVU omfattas således av begreppet placerade barn.

Hur kommer skolresultaten konkret följas upp och rapporteras till stadsdelsnämnderna respektive kommunfullmäktige för att säkerställa att 75 % av de placerade barnen klarar kunskapsmålen i grundskolan?

Skolresultaten i svenska, matematik och engelska i grundskolan avseende placerade barn följs upp genom manuell kartläggning av barnets socialsekreterare. Till grund för bedömningen ska elevens betyg eller omdöme i den individuella utvecklingsplanen ligga. Om nytt betyg eller omdöme inte satts sedan senaste uppföljning används samma underlag som vid föregående uppföljning. Bedömningen

inhämtas lämpligen från skolan i samband med övervägande och omprövning av värden minst var sjätte månad. Uppgifterna rapporteras in i ILS och sammanställs i samband med tertialrapportering och verksamhetsberättelse.

Hur avser den rödgröna majoriteten se till att även placerade och omhändertagna barn klarar skolan, dels under placeringstiden, dels efter placeringstiden är slut?

Socialtjänsten ska verka för att placerade barn och unga får den utbildning de har rätt till enligt skollagen. Det betyder att nämnden ska vara aktiv i att få till stånd de insatser som barnet kan vara i behov av. Placerade barn och unga fullföljer grund- och gymnasieskola i avsevärt lägre utsträckning än andra barn.

Socialtjänsten har ansvar för att följa upp placerade barns och ungas skolnärvaro och skolresultat i samband med överväganden och omprövningar minst var sjätte månad. Detta avser barn i grundskolan såväl som unga i gymnasieskolan.

För barn och unga som är placerade på hem för vård och boende, HVB, Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem (§ 12) eller stödboende ska institutionen ansvara för att barnet/den unga placeras vid en skola och för att den unge får det stöd i sin skolgång och sitt skolarbete som behövs utifrån barnets eller den ungas individuella behov. Detta för att komplettera skolans insatser samt kompensera för avsaknaden av stöd i skolarbetet från vårdnadshavare. Socialtjänsten ska säkerställa att detta sker.

När det gäller barn och unga som är placerade i familjehem och jourhem ansvarar socialtjänsten för att lämna familje- och jourhemsföräldrarna råd, stöd och annan hjälp som de behöver för att dessa ska kunna stötta barnet eller den unge i sin skolgång och kontinuerligt informera sig om studiesituationen. Socialtjänsten ansvarar även för att barnet eller den unge, under hela placeringstiden, har en lämplig skolgång.

Socialnämnden och utbildningsnämnden har sedan år 2020 ett nära och omfattande samarbete med att stötta stadsdelsnämnderna i deras arbete med placerade barns och ungas skolgång. Detta sker bland annat inom ramen för SAMS och det sociala investeringsfondsprojektet Skolsamordnare för placerade barn och unga.

SAMS (samverkan socialtjänst och skola) är ett stöd som ska underlätta samverkan mellan socialtjänst och skola och säkra att placerade barn får en obruten skolgång. Med obruten avses här att skolgången ska vara kontinuerlig i två avseenden. Den ska vara kontinuerlig i tid, det vill säga, påbörjas i nära anslutning till placeringen/skolbytet. Den ska också vara kontinuerlig när det gäller innehåll, det vill säga, den ska bygga på elevens förutsättningar, behov och kunskapsnivå utifrån information om elevens tidigare skolgång. Sedan juni 2021 arbetar alla stadsdelsnämnder i enlighet med stödmodellen för att säkerställa obruten skolgång för samtliga barn och unga som placeras där placeringen medför skolbyte. Socialnämnden och utbildningsnämnden upprätthåller arbetet genom kontinuerliga uppföljningsmöten cirka en gång per termin. Till dessa möten bjuds chefer och medarbetare vid stadsdelsnämnderna in för att diskutera och få inspel kring hur

användandet av modellen fungerar. Likaså hålls kontinuerliga uppföljningsmöten med SAMS:s arbetsgrupp samt chefsgrupp, som båda består av representanter från socialnämnden och utbildningsnämnden. Fokus vid dessa olika möten är förbättrade och funktionella arbetssätt för att säkerställa att placerade barn och unga får en obruten skolgång. Arbetet med SAMS följs även återkommande upp i stadens olika chefsnätverk. Information om SAMS har lagts till i passet om samverkan mellan skola och socialtjänst i stadens introduktionsutbildning för nya socialsekreterare inom barn och unga samt i introduktionsutbildningen för nya handläggare inom familjehemsvården.

Varje månad redovisar stadsdelsnämnderna till socialnämnden antalet barn som placerats, placeringsform samt antalet dagar det tar från placering till att barnet eller den unge börjar skolan. Genom att följa denna statistik får socialnämnden kännedom om antal dagar från placering till skolgång och kan följa detta över tid.

Skolfam är en forskningsbaserad förebyggande och manualbaserad samverkansmodell för skolsatsning inom familjehemsvården. I Stockholms stad riktar sig Skolfam till barn i familjehem placerade inom Stockholms län. Barnen är 6 – 12 år vid start i Skolfam och insatsen pågår under grundskoletiden såvitt inte familjehemsplaceringen avslutas. Målet är att barnen ska få stöd till goda skolresultat och avsluta grundskolan med behörighet till gymnasieskolan. Skolfam omfattar sedan 2018 alla familjehemsplacerade barn i målgruppen från samtliga stadsdelsnämnder.

Socialnämnden leder projektet Skolsamordnare för placerade barn och unga som är ett treårigt projekt i samverkan med utbildningsnämnden och sex av stadens stadsdelsnämnder. Dessa är Södermalm, Hägersten-Älvsjö, Skarpnäck, Farsta, Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista stadsdelsnämnder. Projektet bemannas av tio skolsamordnare, en samordnare samt projektledning. Projektet startade i juni 2022, beräknas pågå till 31 maj 2025 och finansieras av stadens sociala investeringsfond. Målgruppen är barn och unga, inklusive ensamkommande barn och unga, som placeras på HVB-hem, särskilda ungdomshem (§ 12 hem), stödboenden, skyddade boenden för unga eller behandlingsverksamhet med familjeboende (behandlingsfamilj).

Projektet startades med vetskapen om att placerade barn har sämre skolresultat jämfört med andra barn samtidigt som skola är den viktigaste skyddsfaktorn för att det ska gå bra för placerade barn och unga senare i livet. Ett behov av att intensifiera arbetet med skolgången inför, under och efter placeringar har uppmärksammats. Under processen inför projektansökan framkom att det fanns en stor frustration inom socialtjänsten som upplevde att det var svårt att ägna den arbetstid som skulle behövas åt skolfrågan i samband med placering av ett barn eller en ungdom samtidigt som allt övrigt arbete kring en placering ska utföras. Genom att skolsamordnare anställts finns det möjlighet att fokusera på skolfrågan både före, under och efter en placering.

De uppsatta effektmålen för projektet är att barn och unga som lämnar samhällsvård uppnår gymnasiebehörighet i grundskolan, att placerade unga fullföljer sin

gymnasieutbildning samt att socialtjänstens kunskaper om hur man på bästa sätt stödjer barns skolgång och skolresultat fördjupas och sprids. Detta så att arbetssättet befästs och att även barn och unga som inte blir delaktiga i projektet gynnas av de lärdomar som dras. Projektmålen som är tänkt att generera effektmålen är; testa en modell där Skolsamordnare för placerade barn och unga får ett särskilt ansvar för att planera, stödja och följa upp placerade barns skolgång och skolresultat, arbeta för tydliga mål och krav beträffande skolgång och skolresultat samt genomförande av dessa för inblandade parter (socialtjänst, skola, leverantör, barn och vårdnadshavare) samt identifiera utvecklingsområden gällande placerade barns skolgång och skolresultat.

Skolsamordnarna uppger att det arbete de utför behövs och att socialtjänstens behov av en skolsamordnare motsvarar beskrivningen i projektplanen. Det innebär exempelvis att de instämmer i bedömningen av att ordinarie handläggare inte hinner med att förbereda för och följa upp skolgången för placerade barn och unga på det sätt som barnen har rätt till och som behövs för att skapa goda förutsättningar för en fungerande skolgång för målgruppen. Vidare berättar de att rollen skolsamordnare gör skillnad för skolgången i sin helhet då skolan följs upp mer systematiskt och noggrant än tidigare. Det gör att saker som inte fungerar i skolan snabbare fångas upp och åtgärdas. Rollen skolsamordnare gör dessutom att både socialtjänsten och utförarna påminns om att arbeta mer aktivt med skolan vilket i förlängningen gör skillnad på ett större plan. Flexibiliteten hos skolorna förändras tydligt till det bättre vid ett tätt samarbete och när skolsamordnare deltar på fysiska möten.

Socialnämnden har i budget för 2023 fått i uppdrag att fortsätta utveckla arbetet med individcentrerad uppföljning av HVB-placeringar utifrån en pilotstudie genomförd under 2022. Studien visade bland annat på ett behov av utbildning till medarbetare inom socialtjänstens myndighetsutövning gällande upprättande och uppföljning av genomförandeplan liksom gällande dokumentation i densamma. Socialnämnden har påbörjat en revidering av stadens introduktionsutbildning för nya socialsekreterare inom barn och unga. Ett nytt pass som fokuserar särskilt på planering och uppföljning av insatser samt arbete med genomförandeplan kommer att utarbetas och införas framöver i utbildningen. Pilotstudien påvisade också att kännedomen om den klagomålsrutin som finns i staden gällande upptäckt av otillräckligheter inom verksamhet som Stockholms stad har upphandlat behöver öka bland stadsdelsnämnderna. Detta kommer att ske genom att socialnämndens enhet för upphandling och föreningsstöd med regelbundenhet informerar om rutinen i stadens olika chefnätverk inom barn och unga.

Stockholm stad har under perioden augusti 2020 till juni 2022 haft ett projektsamarbete med SOS Barnbyar rörande stöd i öppna former för unga som lämnar samhällsvården. SOS Barnbyar har drivit projektet med stöd från Europeiska socialfonden. Målgrupp för projektet har varit unga som nyligen lämnat eller som snart ska lämna samhällsvården och står inför att klara sig på egen hand. SOS Barnbyars ungdomsprogram riktas till unga som inte har ett fortsatt vårdbehov som behöver tillgodoseas av socialtjänstens öppenvård. Projektet kompletterar stadens

befintliga insatser för dessa unga och kan stötta ungdomar i arbetet med att skapa ett självständigt och självförsörjande liv. För att möjliggöra en fortsättning av det stöd som utvecklats och erbjudits unga i Stockholms län inom ramen projektet träffade staden en tillfällig överenskommelse om att bevilja ett engångsbidrag till SOS Barnbyar under hösten 2022. Bidraget gäller från och med november 2022 till och med november 2023 och bidrar till att SOS Barnbyar kan ta emot ytterligare ungdomar från Stockholm stad och ge dem stöd. Detta stöd är utformat med målet att den unge utvecklar kunskap och självständighet inom fyra livsområden (arbete och studier, nätverk och sammanhang, samhälle och bostad, psykisk och fysisk hälsa) genom individuellt stöd, som kombineras med gruppaktiviteter. Metoden för ungdomsprogrammet utarbetades under projekttiden och har utvärderats av Ramboll och visade hög måluppfyllelse.

Knas Hemma är en ideell förening som drivs av barn, unga och unga vuxna i åldern 13 till 30 år med erfarenhet av samhällsvård. År 2022 startade Knas Hemma ett treårigt projekt som kallas för Efter Knas. Projektet finansieras av Allmänna arvsfonden och syftar till att skapa ett nationellt eftervårdsprogram för unga som lämnat eller står i begrepp att lämna samhällsvården. Projektets mål är att göra målgruppen redo för att leva ett självständigt vuxenliv och integreras i samhället. Stockholms stad kommer att delta i projektet som kommunrepresentant. Detta innebär att en representant från socialnämnden kommer att delta i olika workshops för att bidra med kunskap och erfarenhet kring samhällsvård. Projektet är nu i sin linda och hur det kommer att utvecklas återstår att se. Till skillnad från SOS Barnbyars ungdomsprogram, som riktar sig till en liknande målgrupp, strävar Knas Hemma efter att deras eftervårdsprogram ska bli rikstäckande. SOS Barnbyar har verksamhet för målgruppen i Göteborg och i Stockholm.

4. Hur kommer omhändertagna barns rätt till läkar- och tandstatusundersökning konkret att tillgodoses och följas upp?

Sedan april 2022 finns en överenskommelse mellan Stockholms läns kommuner och Region Stockholm avseende hälso- sjuk- och tandvård för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Till denna överenskommelse finns också tillhörande rutiner. Arbetet med att implementera samverkansöverenskommelsen och göra den känd bland stadens berörda medarbetare har påbörjats i maj 2022. Socialnämnden kommer att besöka samtliga stadsdelsnämnders familjevårdsenheter, och i mindre stadsdelsnämnder även utredningsenheterna, för att informera om samverkansöverenskommelsen och även om stadens egen rutin för placerade barns hälsa. Till dags dato har tio stadsdelsnämnder fått besök. Socialnämnden lyfter regelbundet frågan om samverkansöverenskommelsen och rutinen i stadens olika chefnätverk inom barn och unga.

Arbete med implementering av nya arbetssätt och metoder inom vård, skola och omsorg brukar bli omfattande och ta mycket tid. Frågan om hälso-, sjuk- och tandvård för placerade barn lyfts regelbundet till Storsthlm och hur uppföljning

konkret ska gå till behöver samordnas regionalt mellan Storsthlm och Region Stockholm.

Placerade barns hälsa är en högst relevant fråga för det samarbete som sker mellan Stockholms stad och region Stockholm inom ramen för BUS-samverkan. BUS är en samverkansstruktur som finns på både regional och lokal nivå och som omfattar barn under 18 år i behov av särskilt stöd från både skolan och/eller socialtjänsten samt från hälso- och sjukvården. På regional nivå finns en BUS-överenskommelse som tydliggör ansvar och beskriver gemensamma utgångspunkter, mål och samverkansstrukturer för att barn i behov av särskilt stöd ska få de insatser som de behöver och som de har rätt till. Som komplement till BUS-överenskommelsen finns också ett antal läns-gemensamma förtydliganden och rutiner för samverkan kring barn i behov av särskilt stöd, däribland överenskommelsen med tillhörande rutin gällande hälso- sjuk- och tandvård för barn som vårdas utanför det egna hemmet. Att tillsammans arbeta med och följa upp frågan om placerade barns hälsa inom den lokala BUS-samverkan borde därför vara väl etablerat. Tyvärr ser det inte ut så inom stadens lokala BUS-grupper idag, kanske främst beroende på att den viktigaste aktören inom regionen i den frågan – de barn- och ungdomsmedicinska mottagningarna (BUMM) – bara finns representerade i fyra av stadens tolv BUS-grupper. Under våren 2023 görs ett omtag kring strukturen för stadens BUS-samverkan i syfte att uppnå en mer likvärdig och välfungerande BUS-samverkan inom staden. I det arbetet ingår bland annat att öka representationen från BUMM i de lokala BUS-grupperna, vilket är första steget för att lyfta de placerade barnens hälsa på agendan. Strukturen för stadens BUS-samverkan ska följas upp under 2024 och då kommer placerade barn tillgång till hälso-, sjuk- och tandvård att vara ett område som är intressant att titta på.

Socialstyrelsen arbetar med att ta fram en nationell stödmodell för att underlätta samverkan mellan socialtjänsten och hälso- sjuk- och tandvården när det gäller placerade barns och ungas hälsa. Modellen, som kallas för HälsoSAMS, utgår från gällande reglering och ska tydliggöra ansvar och roller. Modellen påminner till utformning och innehåll mycket om SAMS (samverkan mellan skola och socialtjänst) och planeringen är att den ska publiceras under 2023.

Socialförvaltningen delar skrivelsens uppfattning av att placerade barn och unga i samhällets vård är några av våra mest utsatta medborgare varför det är viktigt att sträva efter att dessa barn och unga ska få de verktyg som behövs för att lyckas i livet.

Projektet Skolsamordnare för placerade barn och unga arbetar med målet att barn och unga som är placerade ska klara skolan. De lärdomar som dras under projektiden och efter projektets avslut behöver tas till vara för att det positiva med projektet ska leva vidare.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 april 2023 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation av Jan Jönsson (L), Andrea Hedin m.fl. (M) och Claes Nyberg (C), se Reservationer m.m.

Ersättaryttrande av Frida Bondesson (KD), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 mars 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen delar uppfattningen att denna grupp av elever behöver få bästa möjliga stöd av samhället. Inom utbildningsförvaltningen finns ett antal olika uppdrag för att stötta elevgruppen; SAMS, projekt skolsamordnare för placerade barn och unga, skolslussen, studieslussen och övergångsteamet. För barn som vistas i skyddade boenden i finns ett lärteam med specialutbildade lärare som undervisar dessa elever. Förvaltningen vill dock betona att elevens ordinarie skola har kvar det yttersta ansvaret för undervisningen.

Förvaltningen redogör nedan för några av de frågeställningar som tas upp i skrivelsen och som berör placerade barn och ungas skolgång.

Hur följs skolresultaten upp och rapporteras till stadsdelsnämnderna?

Skolresultaten i svenska, matematik och engelska i grundskolan avseende placerade barn följs upp av socialförvaltningen genom en kartläggning av barnets socialsekreterare. Till grund för bedömningen ligger elevens betyg eller omdöme i den individuella utvecklingsplanen. Om nytt betyg eller omdöme inte satts sedan senaste uppföljning används samma underlag som vid föregående uppföljning. Bedömningen inhämtas från skolan i samband med övervägande och omprövning av vården minst var sjätte månad. Uppgifterna rapporteras in i ILS (integrerat ledningssystem) och sammanställs på aggregerad nivå i samband med tertialrapportering och verksamhetsberättelse.

Hur har staden kunskap om placerade barns skolgång såväl under placeringstiden som efter placeringstidens slut?

Utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen har sedan år 2020 ett nära och omfattande samarbete med att stötta stadsdelsförvaltningarna i deras arbete med placerade barns och ungas skolgång. Detta sker bland annat inom ramen för SAMS och det sociala investeringsfondsprojektet Skolsamordnare för placerade barn och unga.

Samverkan mellan socialtjänst och skola för obruten skolgång (SAMS)

För att säkerställa en obruten skolgång för placerade barn och unga, där placeringen medför skolbyte används SAMS-modellen i Stockholm stad. SAMS-stödmodell har tagits fram av Skolverket, Socialstyrelsen och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Det övergripande syftet är att säkerställa en obruten skolgång för placerade barn och unga, där placeringen medför skolbyte.

Vägledning ges för hur berörda aktörer ska samverka kring en elev som blir placerad av socialtjänsten och tydliggör vilken aktör som har huvudansvaret för respektive steg i modellen. Sedan juni 2021 har alla stadens stadsdelsnämnder i uppdrag att arbeta efter stödmodellen.

Projekt skolsamordnare för placerade barn och unga

Socialförvaltningen driver i samverkan med utbildningsförvaltningen och sex av stadens stadsdelsförvaltningar: Södermalm, Hägersten-Älvsjö, Skarpnäck, Farsta, Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista projektet skolsamordnare för placerade barn och unga. Arbetsmarknadsförvaltningen deltar i styrgruppen samt vid erfarenhetsutbyten för att följa projektet. Projektet startade i juni 2022, beräknas pågå till 31 maj 2025 och finansieras av stadens sociala investeringsfond. Syftet är att göra skillnad för placerade barns skolgång, på kort och lång sikt, samt att upptäcka och utveckla arbetssätt som underlättar socialtjänstens arbete med att stödja placerade barns skolgång. Målgruppen är barn och unga, inklusive ensamkommande barn och unga, som placeras på HVB-hem, särskilda ungdomshem, stödboenden, skyddade boenden för unga eller behandlingsverksamhet med familjeboende (behandlingsfamilj). Målet är att barn och unga som lämnar samhällsvård uppnår gymnasiebehörighet i grundskolan samt att placerade unga fullföljer sin gymnasieutbildning.

Dessutom finns även nedanstående insatser.

Skolslussen

Placerade barn och unga som flyttar till eller tillbaka till Stockholm kan få stöd av skolslussens studie- och yrkesvägledare för att hitta en vidaregång till studier.

Studieslussen

Utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen har nära samverkan och en av de gemensamma insatserna är studieslussen som jobbar tillsammans med unga inom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) i syfte att göra de unga redo för studier. Fokus i arbetet är att ungdomen ska ha goda förutsättningar att återgå till studier.

Övergångsteam

Övergångsteam är ett förvaltningsövergripande arbete kring övergångar från den obligatoriska skolan. Övergångsteamets representanter från grund- och gymnasieavdelningen gör bland annat genomlysningar av övergångar till gymnasieskolan samt vidaregång från gymnasieskolan, med fokus på elever i behov av särskilt stöd.

Vad görs för att barn på skyddade boenden ska få en skolgång som så nära som möjligt motsvarar full undervisningstid?

I Stockholms stad finns ett lärteam med specialutbildade lärare som undervisar elever som vistas i skyddade boenden. Pedagogerna i lärteamet har gedigen erfarenhet av att möta traumatiserade barn och arbetar pedagogiskt för att möjliggöra undervisning på barnens egna villkor. Lärteamet undervisar alla barn i skyddade boenden som geografiskt ligger i Stockholms stad, oavsett var de är folkbokförda eller har sin tillhörighet. Teamet har kontakt med alla skyddade boenden som finns med på socialförvaltningens förteckning över desamma. Då eleven befinner sig på skyddat boende har elevens ordinarie skola kvar det yttersta ansvaret för undervisningen. Initialt tar lärteamet kontakt med elevens ordinarie skola för att kunna ta vid där eleven befinner sig kunskapsmässigt. Lärteamet är endast ställföreträdande under en begränsad tid. Teamet undervisar elever i årskurs F-9 och i huvudsak sker undervisning i ämnena svenska, matematik och engelska. Teamet undervisar även i andra ämnen som till exempel bild, musik, so/no samt aktuella teman.

Principerna för att säkerställa skolgången för barn i skyddat boende är att barnet går kvar i sin ordinarie skola om skyddsbehovet medger det och att, om barnet inte kan gå kvar i sin ordinarie skola, barnet får en skolplacering nära det skyddade boendet. Om inga av dessa alternativ är möjliga utifrån ett säkerhetsperspektiv ska barnet få undervisning på plats i det skyddade boendet.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Då skrivelsens svarstid är kort justeras beslutet omedelbart.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 april 2023 följande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Peter Backlund (L) och Stefan Holm (C), se Reservationer m.m.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 20 april 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i författarnas åsikt om att skolgången är viktig för placerade barn. Förvaltningens bedömning är att uppföljning av placerade barns skolresultat sköts noga. Det behövs dock tydligare riktlinjer från

stadsledningskontoret kring vilka barn som avses i den indikator som staden ska följa upp.

Hur kommer skolresultaten konkret följas upp och rapporteras till stadsdelsnämnderna respektive kommunfullmäktige för att säkerställa att 75 % av de placerade barnen klarar kunskapsmålen i grundskolan?

Varje socialsekreterare inom familjehemsvården fyller i en Excel-mall som sammanställs efter sommarens betygssättning och redovisas i verksamhetsberättelsen. För de barn som är aktuella inom familjehemsvården räknas barn från förskoleklass in i statistiken, inklusive ensamkommande barn. För andra placeringsformer är det ännu oklart vilka barn som avses, till exempel om det ska gälla alla barn i grundskolan. Socialsekreterare följer upp skolresultat genom att föra pinnstatistik utifrån ett uppföljningsdokument. Detta görs inte vid kortvariga placeringar.

Det är viktigt att alla stadsdelsförvaltningar gör lika för att det ska vara mätbart. Vid ett chefsforum för enhetschefer i februari 2023 diskuterades denna fråga och det framkom att det var oklarheter kring vilka barn som ska ingå i redovisningen. Stadsledningskontoret ska se över frågan på nytt och komma med klargörande.

Hur avser den rödgröna majoriteten se till att även placerade och omhändertagna barn klarar skolan, dels under placeringstiden, dels efter placeringstiden är slut?

Familjehemsplacerade barn 6-12 år i Stockholms stad kan få stöd genom Skolfam. Skolfam har dock 30 barn i kö för närvarande. Det vore önskvärt med ett till team inom Skolfam eftersom Skolfam har visat på goda resultat. Om barnen är placerade i andra kommuner kan stöd köpas in.

Socialsekreterarna betonar vikten för familjehemsföräldrarna att ge stöd i barnens skolgång och socialsekreterarna kan även vid behov betona för skolan att de ska ge eleven mer stöd. Letterbox, som är ett bokpaket, utgår till yngre barn för att stimulera intresse för böcker och läsning.

Vad konkret avser den rödgröna majoriteten göra för att barn på skyddade boenden ska få en skolgång som så nära som möjligt motsvarar full undervisningstid?

Stockholm stad har samarbete med lärteamet som ska ge skolgång för barn i skyddat boende. De får då undervisning i kärnämnen. Lärteamet ska börja från första dagens placering i skyddat boende. En utmaning med barn i skyddat boende är att de sällan kan gå tillbaka till sin ordinarie skola på grund av hotbilden. Dessa barn har varit med om trauma och har behov av trygghet och lugn för att kunna tillgodogöra sig undervisning.

SAMS samverkansmodell fungerar bra. När barn och unga blir placerade i samhällsvård är det hemkommunens ansvar att säkerställa att de får den utbildning de har rätt till. För att den rätten ska säkras krävs det att skola och socialtjänst

samverkar på ett bra sätt och att eleven blir delaktig i processen. SAMS är framtaget för att skapa en kontinuitet i skolgången och för att vara ett stöd för den som arbetar med placerade barn och unga i skola och socialtjänst inför och under placeringen, inför avslut och vid uppföljning.

Hur kommer omhändertagna barns rätt till läkar- och tandstatusundersökning konkret att tillgodoses och följas upp?

Det finns samverkansöverenskommelse mellan Stockholms stad och Region Stockholm. Hälsa, såväl den fysiska, psykiska som tandhälsa, ingår i BBIC-strukturen som socialsekreterarna följer. Vid ansökan om vård enligt LVU ska en hälsoundersökning genomföras. Vanlig hälsovård fungerar bra för dessa barn men det är en större utmaning med psykiatri. Barn kan få vänta ett år på att bli utredda. Många omhändertagna barn är traumatiserade och har diagnoser.

Inom familjehemsvården har barnen hälsokort. Dessa kort fylls i av familjehemmen och skickas in till socialsekreterarna som följer upp vilken vård barnen har fått.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 april 2023 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation av Sophia Granswed Baat m.fl. (M), se Reservationer m.m.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 21 mars 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen kommer att redogöra för fråga 1 samt 4. Förvaltningens uppfattning är att fråga 2 och 3 inte är riktade till förvaltningen och avstår därför från att besvara de två frågorna.

1. Hur kommer skolresultaten konkret följas upp och rapporteras till stadsdelsnämnderna respektive kommunfullmäktige för att säkerställa att 75 % av de placerade barnen klarar kunskapsmålen i grundskolan?

Förvaltningen följer upp placerade barn och ungas skolgång vid uppföljning av vård samt skolresultat vid terminsavslut. Förvaltningen har under föregående år reviderat rutiner för uppföljning av skolresultat i syfte att stärka det arbetet. Förvaltningen arbetar enligt modellen SAMS -samverkan socialtjänst skola – obruten skolgång för placerade barn och unga och använder stödmaterial samt statistik för och rapporterar avbruten skolgång.

Förvaltningen erbjuder insatsen Skolfam till placerade barn och unga i syfte att stärka deras förutsättningar till en fungerande skolgång samt fullständiga betyg. Förvaltningens kontaktverksamhet tillhandahåller även skolcoacher i egen regi till barn och unga i syfte att stötta dem till bättre skolresultat och en fungerande

skolgång. Förvaltningen följer skolresultat genom manuell statistik och analyserar resultat på aggregerad nivå. Förvaltningen rapporterar resultatet genom kommunfullmäktiges indikator tertialsvis till kommunfullmäktige.

4. Hur kommer omhändertagna barns rätt till läkar- och tandstatusundersökning konkret att tillgodoses och följas upp?

Förvaltningen har under föregående år reviderat rutiner för uppföljning av hälsoundersökningar i syfte att säkerställa att placerade barns behov av stöd och vård tillgodoses under hela placeringstiden. Rutinen avser alla placeringsformer för barn och unga och innebär att en begäran om fysisk, psykisk och oral hälsoundersökning skickas till regionen vid varje tillfälle ett barn placeras. Vidare innebär rutinen en kontinuerlig uppföljning av barns fysiska, psykiska och orala hälsa samt skolresultat under hela placeringen fram till avslut. Medarbetarna har en checklista som stöd i arbetet och en kontroll av att rutinen efterlevs genomförs av närmaste chef.

Jämställdhetsanalys

Nationellt är det en större andel pojkar än flickor som inte når kunskapsmålen i ämnen (Skolverkets statistik årskurs 9, Grundskola-Betyg och prov-riksnivå, läsår 21/22). Förvaltningen arbetar med att alla placerade barn och unga ska nå kunskapsmålen i kärnämnen oavsett kön och utifrån individens behov.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 april 2023 följande.

1. Östermalms stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 april 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Frågorna i skrivelsen är ställda till den rödgröna majoriteten. Förvaltningen redovisar nedan sitt arbete med uppföljning av barn och unga som är placerade utanför det egna hemmet.

Uppföljning av placerade barns skolgång

Skolgången för alla skolpliktiga barn som är placerade utanför det egna hemmet följs upp av en socialsekreterare. Uppföljningarna utgör underlag för förvaltningens rapportering på indikatorn Andel barn som klarar målen i kärnämnen i grundskolan. Utfallet på indikatorn redovisas till nämnden i tertialrapporter och verksamhetsberättelse.

I de fall ett barn, som bor i ett familjehem, inte klarar skolmålen samarbetar socialsekreteraren med familjehemmet för att stötta barnets skolgång. Barn i åldern

6–12 år som bor i ett familjehem och går i en fristående eller kommunal skola i länet kan få stöd genom Skolfam. Skolfam är en stadsövergripande verksamhet som syftar till att stärka familjehemsplacerade barns möjligheter till en positiv framtid genom fokus på goda utbildningsresultat.

När en placering medför att barnet måste byta skola används samverkansmodellen SAMS som ett stöd för samverkan mellan socialtjänst och skola. Det är förvaltningens mening att SAMS- modellen fungerar väl och bidrar till att förtydliga parternas uppdrag. Modellen är framtagen av Skolverket, Socialstyrelsen och Specialpedagogiska skolmyndigheten.

För ungdomar med stora vårdbehov kan det vara en utmaning att under behandlingstiden också upprätthålla en fungerande skolgång. Det är därför av största vikt att det boende, där den unge är placerad, har tillräckliga resurser för att stärka den unges förutsättningar att delta i undervisningen.

Barn i skyddade boenden

Ett barn som följer med en förälder till ett skyddat boende inom Stockholms stad kan få undervisning genom stadens Lärteam. Lärteam är en verksamhet där specialutbildade lärare med erfarenhet av att möta barn med traumatiska upplevelser undervisar och stöttar barnen under vistelsen på det skyddade boendet. När ett barn följer med till ett skyddat boende utanför staden informeras barnets ordinarie skola så att vårdnadshavare, boende och skola kan föra en dialog om barnets fortsatta skolgång.

Uppföljning av placerade barns hälsa

När socialtjänsten utreder ett barns behov av stöd och skydd används Socialstyrelsens arbetssätt Barns behov i centrum, BBIC. Arbetssättet innehåller en struktur för handläggning, genomförande och uppföljning. Barnets hälsa, inklusive, tandhälsa ingår som en del i BBIC. För barn som bor i familjehem finns särskilda hälsokort som fylls i av familjehemmet och som används som underlag vid socialsekreterarens uppföljning av barnet.

Alla barn som placeras utanför det egna hemmet ska erbjudas en hälsoundersökning, om det inte är uppenbart obehövligt. Inför en ansökan om vård med stöd av LVU ska barnet få en läkarundersökning. En sådan undersökning syftar till att identifiera sjukdom, skada eller funktionsnedsättning som kan ha betydelse för behovet, och planeringen, av vården. Det är förvaltningens mening att samverka med Region Stockholm avseende hälso- och läkarundersökningar i huvudsak fungerar väl. Långa köer inom barn- och ungdomspsykiatri medför dock att en del barn kan behöva vänta på en sådan utredning i upp till ett år.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner tjänsteutlåtandet och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservationer m.m.

Socialnämnden

Reservation av Jan Jönsson (L), Annika Elmlund m.fl. (M), Henrik Falk (C) och Gabriel Kroon (SD)

Jan Jönsson (L), Annika Elmlund m.fl. (M), Henrik Falk (C) och Gabriel Kroon (SD) yrkade

1. Socialnämnden godkänner delvis förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anförs följande

Vi delar bilden av att alltför många placerade barn och unga fortsatt i mycket mindre utsträckning än övriga barn klarar skolans kunskapsmål och har relativt andra barn dålig hälsa. Det är därför positivt att Socialnämnden och stadsdelsnämnderna arbetar med uppdrag, projekt och arbetssätt för att förändra detta. Dessvärre anser vi inte att skrivelsen fullt ut besvarats tillfredsställande och vill särskilt lyfta några områden som behöver förtydligas. Vi vet att det råder oklarheter ute i stadsdelsnämnderna om vilka placerade barn som ska omfattas av uppföljningen av kunskapsresultat och betyg. Att Socialförvaltningen i sitt svar hänvisar fråga 3 om barn på skyddade boenden till andra instanser bidrar ytterligare till denna oklarhet. Stadens ansvar som ställföreträdande förälder genom sina socialnämnder måste omfatta samtliga placerade barn, oavsett placeringsform och skolålder. Detta behöver förtydligas till berörda nämnder i Kommunstyrelsens vidare behandling av ärendet.

Enligt svaret är de skolresultat som ska samlas in och sammanställas begränsade till ämnena svenska, matematik och engelska. Det var dock länge sedan godkänt betyg i endast dessa tre ämnen var tillräckliga för att bli behörig till gymnasiet. Idag krävs godkänt betyg i fem ytterligare ämnen för behörighet till yrkesprogram och nio ytterligare ämnen för behörighet till högskoleförberedande program. Riksdagen konstaterade när behörighetskraven skärptes att basala kunskaper i svenska, engelska och matematik inte var tillräckligt för att kunna klara gymnasiestudier och ta sig ut på arbetsmarknaden. Staden kan därför inte ha lägre ambitioner för de barn som vi beslutat att placera, där vi så att säga tagit över föräldraskapet. De bör snarare följas upp mer än andra barn. Framför allt bör uppföljningen syfta till att säkerställa barnens möjligheter att klara grundskolan och gymnasiet. För placerade barn som har kapaciteten att klara högre studier bör ambitionerna från stadens sida inte läggas lägre. Det ovan anförda resonemanget behöver förtydligas till berörda nämnder i Kommunstyrelsens vidare behandling av ärendet.

Att ansvarig socialsekreterare på egen hand manuellt ska samla in placerade barns omdömen och betyg för tre ämnen en gång per halvår är inte likalydande med att följa upp skolresultat och säkerställa att placerade barn klarar kunskapsmålen. Som framgår i förvaltningens svar är det svårt för socialsekreterarna att hinna med

uppföljningen av skolgången. Vad vi efterfrågar är därför systematisk och anonymiserad sammanställning av skolresultat på aggregerad nivå, precis som redan görs för exempelvis nyanlända elever. I den vidare behandling bör Kommunstyrelsen uppdra till berörda förvaltningar att ta fram ett sådant uppföljningssystem.

När det gäller svaret om barns rätt till läkar- och tandstatusundersökning behandlar detta frågan huvudsakligen ur ett organisatoriskt perspektiv, med hänvisning till BUS-samverkan. Enskilda barns ärenden tas dock inte upp i BUS. I den vidare behandlingen behöver Kommunstyrelsen förtydliga hur staden uppfyller kraven enligt lagstiftningen och tillser att placerade barn får den vård de har rätt till, en vård som de idag i stor utsträckning missar. Ett exempel på praktiskt genomförande skulle kunna vara att socialtjänsten rutinmässigt vid nytt placeringsbeslut remitterar till skolläkaren på den skola barnet kommer att gå under placeringstiden att snarast träffa barnet. Detta för att säkerställa komplett vaccinationsskydd, kunna initiera eventuella neuropsykiatriska utredningar eller andra utredningar som kan behövas, samt vid behov remittera vidare till specialistsjukvård.

Frågan om barn på skyddade boende har Socialförvaltningen valt att inte besvara då man menar att detta inte faller inom Socialnämndens ansvarsområde. Dessa barn omfattas visserligen inte formellt av ett eget placeringsbeslut, men socialtjänsten har likväl ett särskilt ansvar för att säkra att barnen får fullgod undervisning och inte hamnar efter. Detta har Kommunfullmäktige i enighet påtalat ett flertal gånger de senaste åren. Den undervisning som ges idag med ett fåtal timmar per vecka eller i värsta fall inga timmar alls är inte tillfredsställande. I praktiken drabbas dessa barn dubbelt, både då de av skyddsskäl inte kan bo kvar hemma och genom att de riskerar att hamna efter i skolarbetet och inte klara kunskapsmålen. I den vidare behandlingen behöver Kommunstyrelsen uppdra till ansvariga förvaltningar att finna lösningar så att barn på skyddade boende får fullgod undervisning.

Mycket av det Socialförvaltningen beskriver i sitt svar är positivt. Särskilt gäller det projektet ”Skolsamordnare för placerade barn och unga” som rönt en hel del intresse från andra delar av landet. Kommunstyrelsen bör redan nu förbereda för hur detta kan bli ordinarie arbetssätt i hela socialtjänsten. Samtidigt får man av Socialförvaltningens svar intrycket av att stadsdelsnämndernas uppföljning av placerade barns skolframgång och hälsa redan fungerar väl i stor utsträckning. Det stämmer inte med den samlade bilden som ges vid besök runt om i stadsdelsnämnderna och inte heller med de iakttagelser som stadens socialtjänstinspektörer gjort. Ja, det finns ett pågående utvecklingsarbete med fokus på skolframgång i de flesta stadsdelsnämnder, men nej, väldigt många av stadens placerade barn får inte sin skolgång och hälsa säkerställd.

Inför Kommunstyrelsens behandling av skrivelsen behöver det därför klargöras att alla placerade barn, utan undantag, har rätt att klara skolan och rätt till fullgod hälsa, oavsett placeringsform och skolålder. Det måste bli tydligt att det är socialtjänsten som ansvarar för detta eftersom det inte finns någon annan myndighet som kan ta det ansvaret. Familjehem. HVB-hem och institutioner ansvarar för det praktiska

genomförandet av stödåtgärder och liknande, men socialtjänsten kan aldrig avsäga sitt ansvar för att säkerställa de enskilda barnens rättigheter. In loco parentis innebär att när samhället genom socialtjänsten tar ansvaret för ett barns dagliga vård och uppväxt, måste samhället agera som den bästa föräldern. Kommunstyrelsen bör i den vidare behandlingen slå fast att detta ska vara den vägledande principen för stadens arbete med placerade och omhändertagna barn och unga.

Ersätтарыttrande av Michaela Hollis (KD)

Michaela Hollis (KD) ställde sig bakom Liberalernas, Moderaternas och Centerpartiets gemensamma särskilda uttalande.

Utbildningsnämnden

Reservation av Jan Jönsson (L), Andrea Hedin m.fl. (M) och Claes Nyberg (C)

Jan Jönsson (L), Andrea Hedin m.fl. (M) och Claes Nyberg (C) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt nedan:

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis.
2. Därutöver anförs följande:

Enligt förvaltningens svar är de skolresultat som ska samlas in och sammanställas för omhändertagna och placerade barn begränsade till ämnena svenska, matematik och engelska. Det var dock länge sedan godkänt betyg i endast dessa tre ämnen var tillräckliga för att bli behörig till gymnasiet. Idag krävs godkänt betyg i fem ytterligare ämnen för behörighet till yrkesprogram och nio ytterligare ämnen för behörighet till högskoleförberedande program. Riksdagen konstaterade när behörighetskraven skärptes att basala kunskaper i svenska, engelska och matematik inte var tillräckligt för att kunna klara gymnasiestudier och ta sig ut på arbetsmarknaden. Staden kan därför inte ha lägre ambitioner för de barn som vi beslutat att placera, där vi så att säga tagit över föräldraskapet. De bör snarare följas upp mer än andra barn. Framför allt bör uppföljningen syfta till att säkerställa barnens möjligheter att klara grundskolan och gymnasiet. För placerade barn som har kapaciteten att klara högre studier bör ambitionerna från stadens sida inte läggas lägre. Det ovan anförda resonemanget behöver förtydligas till berörda nämnder i Kommunstyrelsens vidare behandling av ärendet.

Att ansvarig socialsekreterare på egen hand manuellt ska samla in placerade barns omdömen och betyg för tre ämnen en gång per halvår är inte likalydande med att följa upp skolresultat och säkerställa att placerade barn klarar kunskapsmålen. Vad vi efterfrågar är därför systematisk och anonymiserad sammanställning av skolresultat på aggregerad nivå, precis som redan görs för exempelvis nyanlända elever. I den

vidare behandling bör Kommunstyrelsen uppdra till berörda förvaltningar att ta fram ett sådant uppföljningssystem.

Utbildningsförvaltningen nämner i sitt svar rörande barn på skyddade boenden lärteamen men inte hur lite undervisningstid det i det här sammanhanget handlar om. Den undervisning som ges idag till barn på skyddade boenden omfattas med ett fåtal timmar per vecka eller i värsta fall inga timmar alls, vilket inte alls är tillfredsställande. I praktiken drabbas dessa barn dubbelt, både då de av skyddskäl inte kan bo kvar hemma och genom att de riskerar att hamna efter i skolarbetet och inte klara kunskapsmålen. Här borde man kunna hitta fler digitala och andra lösningar för att barnen ska kunna följa skolgången, kanske till och med i sin egen klass, fast på distans. I den vidare behandlingen behöver Kommunstyrelsen uppdra till ansvariga förvaltningar att finna lösningar så att barn på skyddade boende får fullgod undervisning.

Inför Kommunstyrelsens behandling av skrivelsen behöver det klargöras att alla placerade barn, utan undantag, har rätt att klara skolan och rätt till fullgod hälsa, oavsett placeringsform och skolålder. Det måste bli tydligt att det är socialtjänsten som ansvarar för detta eftersom det inte finns någon annan myndighet som kan ta det ansvaret. Familjehem, HVB-hem och institutioner ansvarar för det praktiska genomförandet av stödåtgärder och liknande, men socialtjänsten kan aldrig avsäga sitt ansvar för att säkerställa de enskilda barnens rättigheter. In loco parentis innebär att när samhället genom socialtjänsten tar ansvaret för ett barns dagliga vård och uppväxt, måste samhället agera som den bästa föräldern. Kommunstyrelsen bör i den vidare behandlingen slå fast att detta ska vara den vägledande principen för stadens arbete med placerade och omhändertagna barn och unga.

Ersätтарыttrande av Frida Bondesson (KD)

Frida Bondesson (KD) instämde i reservationen från vice ordförande Andrea Hedin m.fl. (M), Jan Jönsson (L) och Claes Nyberg (C).

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation av Peter Backlund (L) och Stefan Holm (C)

Peter Backlund (L) och Stefan Holm (C) yrkar att nämnden beslutar följande:

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis.
2. Därutöver anförs följande:

Alltför många placerade barn och unga klarar i mycket mindre utsträckning än övriga barn skolans kunskapsmål och har relativt andra barn dålig hälsa. Det är positivt att stadsdelsnämnden arbetar för att förändra detta. Vi vill dock särskilt lyfta några områden som behöver förtydligas.

Vi vet att det råder oklarheter i stadsdelsnämnder om vilka placerade barn som ska omfattas av uppföljningen av kunskapsresultat och betyg. Detta vidimerar förvaltningens svar. Stadens ansvar som ställföreträdande förälder måste omfatta samtliga placerade barn, oavsett placeringsform och skolålder. Detta behöver förtydligas till berörda nämnder i Kommunstyrelsens vidare behandling av ärendet.

Staden kan inte ha lägre ambitioner för de barn som vi beslutat att placera, där vi så att säga tagit över föräldraskapet. De bör snarare följas upp mer än andra barn. Framför allt bör uppföljningen syfta till att säkerställa barnens möjligheter att klara grundskolan och gymnasiet. För placerade barn som har kapaciteten att klara högre studier bör ambitionerna från stadens sida inte läggas lägre. Det ovan anförda resonemanget behöver förtydligas till berörda nämnder i Kommunstyrelsens vidare behandling av ärendet.

Att ansvarig socialsekreterare på egen hand manuellt ska samla in placerade barns omdömen och betyg för tre ämnen en gång per halvår är inte likalydande med att följa upp skolresultat och säkerställa att placerade barn klarar kunskapsmålen. Vad vi efterfrågar är därför systematisk och anonymiserad sammanställning av skolresultat på aggregerad nivå, precis som redan görs för exempelvis nyanlända elever. I den vidare behandling bör Kommunstyrelsen uppdra till berörda förvaltningar att ta fram ett sådant uppföljningssystem.

När det gäller svaret om barns rätt till läkar- och tandstatusundersökning. I den vidare behandlingen behöver Kommunstyrelsen förtydliga hur staden uppfyller kraven enligt lagstiftningen och tillser att placerade barn får den vård de har rätt till, en vård som de idag i stor utsträckning missar. Ett exempel på praktiskt genomförande skulle kunna vara att socialtjänsten rutinmässigt vid nytt placeringsbeslut remitterar till skolläkaren på den skola barnet kommer att gå under placeringstiden att snarast träffa barnet. Detta för att säkerställa komplett vaccinationsskydd, kunna initiera eventuella neuropsykiatriska utredningar eller andra utredningar som kan behövas, samt vid behov remittera vidare till specialistsjukvård.

Inför Kommunstyrelsens behandling av skrivelsen behöver det klagöras att alla placerade barn, utan undantag, har rätt att klara skolan och rätt till fullgod hälsa, oavsett placeringsform och skolålder. Det måste bli tydligt att det är socialtjänsten som ansvarar för detta eftersom det inte finns någon annan myndighet som kan ta det ansvaret. Familjehem, HVB-hem och institutioner ansvarar för det praktiska genomförandet av stödåtgärder och liknande, men socialtjänsten kan aldrig avsäga sitt ansvar för att säkerställa de enskilda barnens rättigheter. In loco parentis innebär att när samhället genom socialtjänsten tar ansvaret för ett barns dagliga vård och uppväxt, måste samhället agera som den bästa föräldern. Kommunstyrelsen bör i den vidare behandlingen slå fast att detta ska vara den vägledande principen för stadens arbete med placerade och omhändertagna barn och unga.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation av Sophia Granswed Baat m.fl. (M)

Sophia Granswed Baat (M), Mikael Sundin (M), Arslan Bicen (M) reserverade sig mot nämndens beslut till förmån för sitt eget förslag enligt nedan:

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis.
2. Därutöver anføres följande:

Vi tackar stadsdelsförvaltningen för svaren i den mån man har haft möjlighet att besvara frågorna. Däremot saknas fortfarande svar på frågor som rör just placerade barn och deras skolgång, och därför väljer vi att lyfta fram ett antal viktiga aspekter att ha med sig i det fortsatta arbetet framåt.

Alltför många placerade barn och unga klarar inte skolans kunskapsmål, och har samtidigt sämre hälsa jämfört med andra barn. Det är därför positivt att stadsdelsnämnderna tillsammans med socialnämnden arbetar med uppdrag, projekt och arbetssätt för att förändra detta. Vi har sett både socialförvaltningens och stadsdelsförvaltningens svar på skrivelsen, och anser inte att frågorna besvaras fullt ut.

Skärholmens stadsdelsförvaltning erbjuder insatsen Skolfam till placerade barn och unga i syfte att stärka deras förutsättningar till en fungerande skolgång, vilket är bra. Förvaltningens kontaktverksamhet tillhandahåller även skolcoacher i egen regi till barn och unga i syfte att stötta dem till bättre skolresultat och en fungerande skolgång, vilket också är väldigt positivt. Därutöver följer stadsdelsförvaltningen barnens skolresultat genom manuell statistik. Resultaten analyseras på aggregerad nivå och resultaten rapporteras genom kommunfullmäktiges indikator tertialsvis till kommunfullmäktige.

Vi vet att det råder oklarheter ute i stadsdelsnämnderna om vilka placerade barn som ska omfattas av uppföljningen av kunskapsresultat och betyg. Att både socialförvaltningen och stadsdelsförvaltningen i sitt svar hänvisar fråga 3, om barn på skyddade boenden, till andra instanser, bidrar ytterligare till denna oklarhet. Här hade vi önskat att den rödgröna majoriteten faktiskt la tid på att förklara hur man tänker agera framöver, för att placerade barn ska kunna få en skolgång som är likvärdig med full undervisningstid.

Stadens ansvar som ställföreträdande vårdnadshavare genom sina stadsdelsnämnder måste omfatta samtliga placerade barn, oavsett placeringsform och skolålder. Detta behöver förtydligas till berörda nämnder i kommunstyrelsens vidare behandling av ärendet. Enligt svaret är de skolresultat som ska samlas in och sammanställas begränsade till ämnena svenska, matematik och engelska. Det var dock länge sedan det räckte med godkända betyg i dessa tre ämnen, för att bli behörig till gymnasiet. Idag krävs godkänt betyg i fem ytterligare ämnen för behörighet till yrkesprogram och nio ytterligare ämnen för behörighet till högskoleförberedande utbildning.

Riksdagen konstaterade, när behörighetskraven skärptes, att basala kunskaper i svenska, engelska och matematik inte var tillräckligt för att kunna klara gymnasiestudier och ta sig ut på arbetsmarknaden. Staden kan därför inte ha lägre ambitioner för de barn som placerats, och en noggrann uppföljning bör syfta till att säkerställa barnens möjligheter att klara grundskolan och gymnasiet. För placerade barn som har kapaciteten att klara högre studier bör ambitionerna från stadens sida vara att stötta, motivera och följa upp dessa barn. Det ovan anförda resonemanget behöver förtydligas till berörda nämnder i kommunstyrelsens vidare behandling av ärendet.

Att ansvarig socialsekreterare på egen hand manuellt ska samla in placerade barns omdömen och betyg för tre ämnen en gång per halvår, är inte likalydande med att följa upp skolresultat och säkerställa att placerade barn klarar kunskapsmålen. Som framgår i socialförvaltningens svar är det svårt för socialsekreterarna att hinna med uppföljningen av skolgången. Vad vi efterfrågar är därför systematisk och anonymiserad sammanställning av skolresultat på aggregerad nivå, precis som redan görs för exempelvis nyanlända elever. I den vidare behandling bör kommunstyrelsen uppdra till berörda förvaltningar att ta fram ett sådant uppföljningssystem.

När det gäller svaret om barns rätt till läkar- och tandstatusundersökning behandlar detta frågan huvudsakligen ur ett organisatoriskt perspektiv, med hänvisning till BUS-samverkan. Enskilda barns ärenden tas dock inte upp i BUS. I den vidare behandlingen behöver kommunstyrelsen förtydliga hur staden uppfyller kraven enligt lagstiftningen och tillser att placerade barn får den vård de har rätt till.

Stadsdelsförvaltningen svarar att rutinen avser alla placeringsformer för barn och unga och innebär att en begäran om fysisk, psykisk och oral hälsoundersökning skickas till regionen vid varje tillfälle ett barn placeras. Vidare innebär rutinen en kontinuerlig uppföljning av barns fysiska, psykiska och orala hälsa samt skolresultat under hela placeringen fram till avslut. Detta låter väldigt bra, frågan är hur väl det efterlevs i praktiken. Ett exempel på praktiskt genomförande skulle kunna vara att socialtjänsten rutinemässigt vid nytt placeringsbeslut remitterar till skolläkaren på den skola barnet kommer att gå under placeringstiden. Detta för att säkerställa ett komplett vaccinationsskydd, kunna initiera eventuella neuropsykiatriska eller andra utredningars, samt vid behov remittera vidare till specialistsjukvård.

Barn på skyddade boenden omfattas inte formellt av ett eget placeringsbeslut, men socialtjänsten har likväl ett särskilt ansvar för att säkra att barnen får fullgod undervisning och inte hamnar efter. Detta har kommunfullmäktige i enighet påtalat ett flertal gånger de senaste åren. Den undervisning som ges idag med ett fåtal timmar per vecka eller i värsta fall inga timmar alls är inte tillfredsställande. I praktiken drabbas dessa barn dubbelt, både då de av skyddsskäl inte kan bo kvar hemma och genom att de riskerar att hamna efter i skolarbetet och inte klara kunskapsmålen. I den vidare behandlingen behöver Kommunstyrelsen uppdra till ansvariga förvaltningar att finna lösningar så att barn på skyddade boende får fullgod undervisning.

Mycket av det socialförvaltningen beskriver i sitt svar är positivt. Särskilt gäller det projektet ”skolsamordnare för placerade barn och unga” som rönt en hel del intresse från andra delar av landet. Kommunstyrelsen bör redan nu förbereda för hur detta kan bli ordinarie arbetssätt inom hela socialtjänsten. Samtidigt får man av socialförvaltningens svar intrycket av att stadsdelsnämndernas uppföljning av placerade barns skolframgång och hälsa redan fungerar väl i stor utsträckning. Det stämmer inte med den samlade bilden som ges vid besök runt om i stadsdelsnämnderna och inte heller med de iakttagelser som stadens socialtjänstinspektörer gjort. Ja, det finns ett pågående utvecklingsarbete med fokus på skolframgång i de flesta stadsdelsnämnder, men nej, väldigt många av stadens placerade barn får inte sin skolgång och hälsa säkerställd.

Inför kommunstyrelsens behandling av skrivelsen behöver det därför klargöras att alla placerade barn, utan undantag, har rätt att klara skolan och rätt till fullgod hälsa, oavsett placeringsform och skolålder. Det måste bli tydligt att det är socialtjänsten som ansvarar för detta eftersom det inte finns någon annan myndighet som kan ta det ansvaret. Familjehem, HVB-hem och institutioner ansvarar för det praktiska genomförandet av stödåtgärder och liknande, men socialtjänsten kan aldrig avsäga sitt ansvar för att säkerställa de enskilda barnens rättigheter. In loco parentis innebär att när samhället genom socialtjänsten tar ansvaret för ett barns dagliga vård och uppväxt, måste samhället agera som den bästa föräldern. Kommunstyrelsen bör i den vidare behandlingen slå fast att detta ska vara den vägledande principen för stadens arbete med placerade och omhändertagna barn och unga.